

Програма вебінару

Азбестовмісні матеріали – Ключовий фактор у проєктах модернізації інфраструктури та будівель в Україні – Як зменшити ризики?

Дата: 31 березня 2021
Час: 10:00 – 12:00
Формат: Вебінар
Учасники: Представники муніципалітетів
Мова: Англійська / Українська
Реєстрація: Участь безкоштовна.

Цілі:

- Підвищити обізнаність щодо **азбесту та його характеристик**, а також **актуальної ситуації в Україні**
- Проінформувати про **найбільш розповсюджені матеріали**, що зустрічаються у проєктах модернізації **інфраструктури та будівель**, фінансованими міжнародними фінансовими організаціями
- Проінформувати про **прогалини в українському законодавстві** у сфері поводження з азбестовмісними відходами
- Проінформувати міста щодо **екологічних та соціальних аспектів** в рамках впровадження енергоефективних проєктів та роль учасників проєктів, що фінансуються **міжнародними фінансовими організаціями**
- Забезпечити **захист усіх зацікавлених сторін** та бенефіціарів проєктів (дітей, пацієнтів, мешканців, робітників тощо) та навколишнього середовища від потенційних негативних впливів

10:00	Вступ Короткий вступ про CES clean energy solutions та Український Центр Компетенції у сфері поводження з небезпечними відходами
10:10	Проблематика <ul style="list-style-type: none"> • Азбест та його характеристики • Де зустрічається азбест у проєктах, фінансованих міжнародними фінансовими організаціями? • Ситуація з азбестом у проєктах модернізації інфраструктури в Україні Законодавчі умови / Відповідальність муніципалітетів <ul style="list-style-type: none"> • Законодавча база у сфері поводження з азбестом в Україні • Аналіз прогалин у законодавстві • Екологічна та соціальна відповідальність муніципалітетів у проєктах з модернізації інфраструктури, що фінансуються МФО
11:00	Необхідні заходи у проєктах <ul style="list-style-type: none"> • Підготовка проєкту, реалізація проєкту, фаза після проведення заходів щодо поводження з азбестовмісними матеріалами • Найкращі міжнародні практики, поради та рекомендації
11:45	Питання/Відповіді
12:00	Закінчення вебінару

Local partner support:

Спiкери

Андреас Хельбль – інженер у сфері охорони навколишнього середовища та будівництва з більш, ніж 27-річним професійним досвідом у екологічному секторі, а також експерт з енергоефективності та керівник комплексних проєктів в енергетичному та інфраструктурному секторах. Андреас має понад 12 років досвіду роботи в Україні, у тому числі, у реалізації проєктів Міжнародних Фінансових Організацій (ЄБРР, НЕФКО, ЄІБ, GIZ тощо). Великий досвід роботи у сфері екологічної інженерії та у більше, ніж 250 проєктах по поводженню з азбестом, Андреас поєднує із керівництвом командою. Він має дозвіл на постійне проживання в Україні та майже завжди працює на території України.

Альбрехт Мальчерк – має ступінь Магістра Географії та Публічного Права, а також більше 15 років професійного досвіду роботи. Окрім проведення досліджень у сфері впливу на навколишнє середовище та соціальну діяльність, він також працює у галузі управління забруднюючими речовинами з 2008 року та є керівником групи відповідного підрозділу в CES GesmbH протягом 5 років. Альбрехт є сертифікованим експертом з управління забруднюючими речовинами відповідно до німецьких та австрійських професійних асоціацій у цій галузі. Близько 100 його проєктів в Австрії та Південній / Східній Європі включали обстеження, розробку концепції поводження з відходами, а також нагляд за проведенням робіт, пов'язаних з азбестом; до того ж, 50 проєктів також були направлені на проведення заходів з іншими забруднюючими речовинами, такими як штучні мінеральні волокна, ПАВ та ін. Серед його клієнтів – постачальники енергоресурсів, забудовники, керівники громадської інфраструктури, а також власники приватних будинків.

Юлія Чорна – працює у секторі поводження з азбестом з 2018 року та пройшла професійний тренінг із поводження з азбестом у Відні (Австрія), який проводився компанією CES clean energy solutions на базі одного з проєктів у галузі централізованого теплопостачання. Протягом останніх 5 років, Юлія бере активну участь у багатьох міжнародних проєктах, а саме підготовці Оцінок Впливу на Навколишнє Середовище (ESIA), поводженні з небезпечними матеріалами та пом'якшенню наслідків. Протягом 2019 року, Юлія провела низку тренінгів на тему поводження з небезпечними матеріалами в проєктах модернізації багатоповерхових будинків (власників багатоповерхових будинків) в рамках професійних тренінгів для енергоаудиторів, організованих GIZ та Фондом енергоефективності України. Крім цього, у 2019 році CES в партнерстві з Австрійським Агентством з Розвитку (Austrian Development Agency) розпочали проєкт створення Українського Центру Компетенції у сфері поводження з небезпечними відходами, особливо з азбестовмісними матеріалами, де Юлія бере участь у якості експертки.

Впровадження проєктів з енергоефективності: екологічні та соціальні аспекти

Під час впровадження проєктів з енергоефективності в Україні, одним із основних зобов'язань є дотримання екологічних та соціальних вимог, а саме розробка Плану Природоохоронних та Соціальних Заходів (ППСЗ). Ключовими етапами цього процесу є скринінг, планування, перевірка, впровадження, нагляд та моніторинг, завершення та звітування.

Поводження з небезпечними відходами відіграє важливу роль у впровадженні Плану Природоохоронних та Соціальних Заходів, тому вимагає особливої уваги, оскільки це може мати прямий вплив на навколишнє середовище та здоров'я людей.

Одним із основних небезпечних матеріалів є азбест, оскільки він може мати руйнівний вплив на здоров'я людей на робочому місці. CES та iC consulenten мають понад 15 років досвіду роботи у секторі енергоефективності, що дозволяє зробити приблизну оцінку, що близько **25-30% будівель в Україні мають азбестовмісні матеріали**. На даний момент, 10-15% муніципальних будівель потребують значного впровадження заходів з поводження з азбестовмісними матеріалами. Окрім цього, приблизно 60% старих трубопроводів централізованого теплопостачання ізольовані азбестовмісними матеріалами, включаючи інфраструктуру, пов'язану з теплоелектростанціями та димоходами; крім того, під час відновлення полігонів можна зустріти неконтрольовані звалища азбестовмісних матеріалів.

Виявлення азбестовмісних матеріалів може проводитися у рамках проєктів з енергоефективності, за допомогою використання спеціально розроблених для таких матеріалів методів; це також включає збір зразків та подальший їх лабораторний аналіз та звітування.

Азбест на території України

Азбест представляє **серйозну загрозу для здоров'я людей** через регулярне вдихання азбестових волокон, які можуть бути розповсюджені у повітрі. Він може спричинити проблеми з диханням або інші серйозні проблеми зі здоров'ям, включаючи азбестоз, фіброз легенів, рак легенів, мезотеліому та інші типи **раку**. Азбест визнано канцерогенним матеріалом та було вилучено з громадських будівель та культурних пам'яток у Центральній Європі з початку 1980-х років. Австрія заборонила утилізацію будь-яких азбестовмісних продуктів у 1990, а ЄС у 2004 році.

На території України азбестовмісні продукти все ще активно виробляються та використовуються. На сьогоднішній день, українське законодавство не забороняє використання азбестовмісних речовин, але відносить їх до небезпечних відходів після їх вилучення.

Щорічно у світі виробляється 2 млн. тонн азбесту. Основними виробниками азбесту є Російська Федерація (55% світового виробництва), Китай (20%), Бразилія (15.6%) та Казахстан (10.8%). Україна не має власних покладів азбесту, але імпортує їх у вигляді волокон, пластівців та порошку. Найбільш розповсюджений азбестовмісний матеріал це гофрований азбестовий картон. Для **близько 95% будівель, побудованих до 1980-х років**, включаючи житлові та громадські будівлі, дитячі садки та школи, було використано цей матеріал для покрівель, фасадів та огорожень. **Азбестовмісні матеріали також використовуються для теплоізоляції в секторі теплової енергетики**, а також в цілях протипожежного захисту у великій кількості будівельних матеріалів завдяки своїй невеликій масі, низькій ціні та технологічним та хімічним перевагам.

Одним із головних питань, що мають все більше значення у відновлювальних проєктах в Україні, є врахування **аспектів охорони праці та довкілля**, пов'язаних з азбестом. Проєкти, що вимагають особливої уваги, як правило, включають будівлі (дитячі садки, школи, лікарні, житлові будинки) та енергетичну інфраструктуру, таку як споруди центрального тепло/електропостачання (котельні), а також об'єкти пов'язані з їх транспортуванням (підстанції та опалювальні труби).

На основі вимог Міжнародних Фінансових Організацій та донорів, що стосуються інвестицій, питання **поводження з азбестом та проблеми навколишнього середовища повинні бути розглянуті вже на етапі підготовки проєкту (Техніко-Економічне Обґрунтування)**, інакше **ризик того, що проєкт не буде реалізовано**

Local partner support:

або спричинить довгострокові проблеми зі здоров'ям на об'єкті є надзвичайно високим. Доволі часто такі роботи не проводяться через низьку обізнаність енергоаудиторів, клієнтів, муніципалітетів та інших стейкхолдерів.

Прогалини між законодавством ЄС та України у сфері поводження з азбестовмісними матеріалами

Як вже було відмічено, використання азбесту в ЄС заборонено з 2004 року; це підкріплено чітко розробленим законодавством, яке застосовується з метою уникнення небезпечного впливу азбесту на здоров'я людей. Стандарти ЄС **забороняють подальшу переробку або використання азбестовмісних матеріалів**; поводження з відходами повинно здійснюватися з дотриманням суворих норм, що регулюють належне вилучення, пакування, транспортування та розміщення азбестовмісних відходів на спеціально відведених та підготовлених для таких цілей сміттєзвалищах.

В Україні азбест підпадає під класифікацію небезпечних відходів; однак, наразі **відсутня законодавча база**, яка б регулювала віднесення азбесту до конкретного **класу небезпеки**, що у свою чергу призводить до невизначеності, пов'язаної із заходами, необхідними для належного поводження та розміщення таких відходів.

Наказ КМУ №1120 від 13 липня 2000 року «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» визначає азбест як небезпечний, але подальші норми щодо належного поводження з азбестом та азбестовмісними матеріалами відсутні. В результаті цього, такі відходи просто скидаються на загальних звалищах твердих побутових відходів без належних попередніх заходів підготовки таких відходів, які застосовуються в ЄС.

Потреба у впровадженні тренінгів у сфері будівництва та охорони праці

На сьогоднішній день, в Україні **відсутні тренінги або курси підготовки** у сфері поводження з азбестом та азбестовмісними матеріалами, проте діяльність, пов'язана з їх транспортуванням та розміщенням на сміттєзвалищах, підлягає ліцензуванню. Будівельні компанії мають укласти договір субпідряду із спеціальною ліцензованою компанією, сертифікованою для конкретних робіт, переважно безпосереднього розміщення відходів на сміттєзвалищах. На практиці, такі компанії просто вивозять небезпечні відходи на спеціальні ділянки на сміттєзвалищах без проведення будь-яких робіт по належному поводженню з небезпечними речовинами зі сторони будівельних компаній, що може потенційно призвести до негативного впливу на навколишнє середовище.

Ринок має створити умови для **підвищення стандартів** по поводженню з азбестом, шляхом залучення та **поширення міжнародного досвіду** та практик безпосередньо на території України. Створення спеціалізованого Центру Компетенції стане важливим інструментом впровадження таких практик. Це посприє **покращенню навичок та якості робіт компаній**, одночасно забезпечуючи дотримання проектами, що фінансуються міжнародними фінансованими організаціями, **європейських екологічних стандартів** та збільшення цінності та позитивного впливу на навколишнє середовище і місцеві громади. **Підвищення стандартів** для проектів, що фінансуються на міжнародному рівні, та подальша підтримка вдосконалення інституційної бази повинні передувати **соціально та екологічно важливим змінам**.

За підтримки Австрійського Агентства з Розвитку (ADA), CES clean energy solutions та iC consulenten знаходяться у процесі створення такого Центру Компетенції.